

ПРЕС-РЕЛІЗ

до засідання «круглого столу»

«Нагальні проблеми законодавчого та інституційного забезпечення міграційної політики України»**22 вересня 2010 р.**

Упродовж 1990-х рр. в Україні в цілому було створено законодавчу базу управління міграціями, визначені основні принципи та напрями міграційної політики. Головними орієнтирами активної законотворчої роботи були визнані міжнародно-правові норми, а стимулами – бажання забезпечити дотримання основоположних прав людини, у тому числі і на свободу пересування, побудувати демократичне, відкрите до світу суспільство.

Проте в останні роки розвиток міграційної політики загальмувався. Хоча висувалися десятки законодавчих ініціатив, лише окремі з них затверджувалися Верховною Радою, здебільшого ті, які стосувалися внесення уточнень та доповнень до вже чинного законодавства.

Основна причина такої ситуації в тому, що Україна й досі не визначилася як із стратегією власного розвитку в цілому, так і стратегічною метою міграційної політики зокрема.

Ще 15 червня 2007 р. Рада національної безпеки і оборони України, розглянувши питання щодо ефективності міграційної політики держави, дійшла висновку, що вона залишається концептуально невизначеною. Її принципи, стратегічні завдання, поточні цілі, стандарти захисту прав людини відсутні. У рішенні РНБОУ було накреслено заходи, спрямовані на виправлення ситуації, найважливіші серед них – розробка і затвердження Концепції міграційної політики України та створення центрального органу виконавчої влади у сфері міграції – Державної міграційної служби.

Проте, два законопроекти щодо Концепції державної міграційної політики, підготовлені урядом на виконання цього доручення, було відхилено Верховною Радою України (1 квітня 2009 р. та 16 лютого 2010 р.). Не отримав підтримки парламентарів й альтернативний законопроект, поданий народними депутатами (реєстраційний номер 5085-1): 1 липня 2010 р. у другому читанні за нього проголосували лише 56 депутатів. Таким чином, чергова спроба законодавців визначитися із концептуальними засадами державної політики у сфері міграції завершилася невдачею, хоча, здавалося б, жодних сумнівів у нагальній потребі такого документу немає.

Водночас, рухатися далі шляхом удосконалення державного управління міграціями, не визначивши його стратегічних цілей та принципів, неможливо. Більше того, на сьогодні відсутність Концепції взагалі заблокувала будь-який законотворчий процес, оскільки ціла низка законопроектів мала бути подана після її затвердження.

У зв'язку з цим Кабінет Міністрів України в черговий раз поновив роботу над законопроектом. У нинішніх політичних умовах, коли гілки влади демонструють високий ступінь узгодженості дій, можна сподіватися, що Верховна Рада погодиться його прийняти. Проте, навіть у разі успішного проходження через парламент, залишаються сумніви, чи зможе цей документ відповідати запитам суспільства. Невдалі попередні спроби підготовки закону свідчать, що його розробка має відбуватися на значно серйознішому рівні, вимагає участі професіоналів, представників неурядових організацій. Концепція повинна бути винесеною на широке громадське обговорення. У іншому випадку, нехай і затверджена, вона залишиться цілком формальним документом, який навряд чи буде здатний сприяти поступальному розвитку міграційної політики та міграційного законодавства України.

Невтішна ситуація склалася й з рішенням РНБОУ щодо створення Державної міграційної служби України. Кількарічна історія спроб Кабміну створити цей орган на основі Департаменту з питань громадянства, реєстраційної та міграційної роботи МВС та їх блокування Указами Президента, позовами до Конституційного суду та протестами Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини завершилася тим, що 7 липня 2010 р. своєю постановою № 559 «Деякі питання державного управління у сфері міграції» Кабінет Міністрів України ліквідував Державну міграційну службу, яка фактично ніколи й не була створена, і повернув тим самим статус-кво у структурі органів виконавчої влади у сфері міграції.

За умов, що склалися, таке рішення було цілком логічним. Хоча потреба у створенні міграційної служби очевидна, це питання й надалі носитиме характер міжвідомчих змагань, якщо вирішуватиметься поза розв'язанням основного завдання у сфері міграції, а саме, визначення стратегічної мети міграційної політики держави. Адже будь-які управлінські структури є лише інструментом для досягнення визначених політичних цілей. Створювати їх чи ні, як і з якими повноваженнями створювати, залежить, передовсім, від завдань, які вони мають виконувати.

Разом з тим, враховуючи глобальну інтенсифікацію міграційних процесів, зростаючу конкуренцію за людські ресурси між країнами світу, демографічну ситуацію в Україні, розвиток її міжнародних взаємин тощо, питання подальшого розвитку міграційної політики України потребує невідкладного вивчення та прийняття конкретних заходів, вірогідність ефективності яких завдяки певній політичній стабілізації в державі та ознакам пожвавлення економіки зростає. Цього вимагають також Конституція України, нещодавно прийнятий Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики», міжнародні зобов'язання держави.

У зв'язку з цим Національний інститут стратегічних досліджень пропонує створити експертну групу із залученням державних службовців профільних міністерств та відомств, представників Національної академії наук України, неурядових організацій, зокрема, об'єднань мігрантів, для опрацювання Концепції міграційної політики України, а також питання створення Державної міграційної служби. Запропонувати Кабінету Міністрів України використати отримані результати у подальшій роботі над відповідними документами. Забезпечити широке громадське обговорення цих питань.

«Круглий стіл» «Нагальні проблеми законодавчого та інституційного забезпечення міграційної політики України», на який запрошено провідних фахівців у відповідній сфері, покликаний покласти початок цьому процесові.